

Predmet C-605/21**Sažetak zahtjeva za prethodnu odluku sastavljen na temelju članka 98.
stavka 1. Poslovnika Suda****Datum podnošenja:**

30. rujna 2021.

Sud koji je uputio zahtjev:

Městský soud v Praze (Češka Republika)

Datum odluke kojom se upućuje zahtjev:

29. rujna 2021.

Tužitelj:

Heureka Group a.s.

Tuženik:

Google LLC

Predmet glavnog postupka

Tužba koju je podnijelo društvo Heureka Group a.s. (u daljnjem tekstu: tužitelj) Městskom soudu v Praze (Gradski sud u Pragu, Češka Republika, u daljnjem tekstu: sud koji je uputio zahtjev), kojom to društvo zahtijeva od društva Google LLC (u daljnjem tekstu: tuženik) naknadu štete za izgubljenu dobit koju je navodno pretrpjelo zbog tuženikove zlouporabe vladajućeg položaja time što je stavljalo i prikazivalo svoju uslugu za uspoređivanje cijena na najboljim mogućim mjestima ukupnih rezultata pretraživanja na štetu tužiteljeve usluge za uspoređivanje (u daljnjem tekstu: sporno postupanje).

Predmet i pravni temelj zahtjeva za prethodnu odluku

U skladu s člankom 267. Ugovora o funkcioniranju Europske unije (u daljnjem tekstu: UFEU) sud koji je uputio zahtjev traži od Suda da protumači Direktivu 2014/104¹ i članak 102. UFEU-a te načelo djelotvornosti.

Prethodna pitanja

1. Treba li članak 21. stavak 1. Direktive 2014/104 i opća načela prava Unije tumačiti na način da se Direktiva 2014/104, osobito njezin članak 10., izravno ili neizravno primjenjuje u ovom sporu, koji se odnosi na sve zahtjeve za naknadu štete zbog povrede odredbi članka 102. UFEU-a, koja je započela prije stupanja na snagu Direktive 2014/104 i završila nakon isteka roka za njezino prenošenje u situaciji u kojoj je i tužba za naknadu štete podnesena nakon isteka roka za prenošenje ili ga treba tumačiti na način da se članak 10. Direktive 2014/104 primjenjuje samo na dio spornog postupanja (i dio štete koja iz njega proizlazi) do kojeg je došlo nakon stupanja na snagu Direktive 2014/104 ili nakon isteka roka za njezino prenošenje?

2. Je li, u skladu sa smislom i ciljem Direktive 2014/104 ili članka 102. UFEU-a i načelom djelotvornosti, pravilno tumačenje članka 22. stavka 2. Direktive 2014/104 prema kojem su „nacionalne mjere usvojene na temelju članka 21., osim onih iz [članka 22.] stavka 1.” nacionalne odredbe kojima se prenosi članak 10. Direktive 2014/104, odnosno drugim riječima, primjenjuje li se na članak 10. Direktive 2014/104 i pravila o zastari prvi ili drugi stavak članka 22. Direktive 2014/104?

3. Jesu li u skladu s člankom 10. stavkom 2. Direktive 2014/104 ili člankom 102. UFEU-a i načelom djelotvornosti nacionalni propisi i njihovo tumačenje koje „znanje o tome da je prouzročena šteta” koje je ključno za početak subjektivnog roka zastare povezuje sa znanjem oštećene strane o „pojedinačnim djelomičnim štetama” koje nastaju postupno tijekom postojećeg ili trajnog protutržišnog postupanja (s obzirom na to da se sudska praksa temelji na pretpostavci da se cjelina predmetnog zahtjeva za naknadu štete može podijeliti) i u odnosu na koje [štete] počinju teći zasebni subjektivni rokovi zastare, bez obzira na znanje oštećene strane o ukupnom opsegu štete koja je nastala cjelokupnom povredom članka 102. UFEU-a ili pak nacionalni propisi i njihovo tumačenje kojima se omogućuje da zastara u slučaju zahtjeva za naknadu štete za štetu nastalu zbog protutržišnog postupanja počne teći prije završetka takvog postupanja koje se sastoji od povoljnijeg stavljanja i prikazivanja usluge za uspoređivanje cijena protivno članku 102. UFEU-a?

¹ Direktiva 2014/104/EU Europskog parlamenta i Vijeća od 26. studenoga 2014. o određenim pravilima kojima se uređuju postupci za naknadu štete prema nacionalnom pravu za kršenje odredaba prava tržišnog natjecanja država članica i Europske unije (SL 2014., L 349, str. 1., u daljnjem tekstu: Direktiva 2014/104)

4. Protive li se članku 10. stavcima 2., 3. i 4. Direktive 2014/104 ili članku 102. UFEU-a i načelu djelotvornosti nacionalne odredbe kojima se određuje da subjektivni rok zastare u slučaju tužbi za naknadu štete iznosi tri godine i počinje teći od dana kada je oštećena strana saznala ili je uz dužnu pažnju mogla saznati za djelomičnu štetu i za to tko ju je dužan nadoknaditi, ali se njima ne uzima u obzir: i. trenutak prestanka povrede prava, ii. znanje oštećene strane o tome da postupanje predstavlja povredu pravila tržišnog natjecanja i kojima se istodobno iii. ne određuje zastoj ili prekid trogodišnjeg roka zastare tijekom postupka koji se vodi pred Komisijom, čiji predmet je povreda članka 102. UFEU-a koja i dalje postoji te iv. ne sadržavaju načelo da zastoj zastare prestaje najranije godinu dana nakon što je odluka o povredi postala pravomoćna?

Navedene odredbe prava Unije

Članak 102. UFEU-a i članci 10., 21. i 22. Direktive 2014/104

Primijenjene odredbe nacionalnog prava i vremenska ograničenja njihove primjene

U pogledu razdoblja spornog postupanja (od veljače 2013. do 27. lipnja 2017.) valja uzeti u obzir primjenu triju odredbi, koje sud koji je uputio zahtjev smatra relevantnima, iz Občanskog zakonika (Građanski zakonik)² koji se primjenjuje na veći dio tog razdoblja (od 1. siječnja 2014. do 27. lipnja 2017.). U skladu s člancima 620. i 629. Građanskog zakonika subjektivni rok zastare iznosi tri godine, a njegov početak povezan je sa „znanjem o šteti i osobi koja ju je dužna nadoknaditi”.

Do 31. prosinca 2013. primjenjivao se Zákon br. 513/1991 Sb., obchodní zákoník (Zakon br. 513/1991 o Trgovačkom zakoniku), kojim se također oštećenoj strani priznavalo pravo na naknadu štete prouzročene protutržišnim postupanjem, s razlikom da se njime predviđao četverogodišnji rok zastare, što sud koji je uputio zahtjev ne smatra relevantnim.

Od 1. rujna 2017. primjenjivao se Zákon br. 262/2017 Sb., o náhradě škody v oblasti hospodářské soutěže (Zakon br. 262/2017 o naknadi štete za povredu tržišnog natjecanja, u daljnjem tekstu: Zakon o naknadi štete za povredu tržišnog natjecanja), kojim se prenosi Direktiva 2014/104³.

² Zákon č. 89/2012 Sb., občanský zákoník (Zakon br. 89/2012 o Građanskom zakoniku, koji se primjenjuje od 1. siječnja 2014.) (u daljnjem tekstu: Građanski zakonik)

³ Zahtjevi iz članka 10. Direktive 2014/104 odražavaju se u odredbama članka 9. Zakona o naknadi štete za povredu tržišnog natjecanja.

Sažeti prikaz činjeničnog stanja

- 1 Tužitelj je 26. lipnja 2020. osporavao sporno postupanje tužbom za naknadu štete za izgublenu dobit u iznosu od 394 857 000 čeških kruna uvećanom za kamate, koju je podnio sudu koji je uputio zahtjev kao prvostupanjskom sudu.
- 2 Tužba je podnesena nakon Odluke Komisije od 27. lipnja 2017., AT.39740, u predmetu Google Search (Shopping) (u daljnjem tekstu: odluka Komisije)⁴, kojom je utvrđeno da je tuženik spornim ponašanjem povrijedio članak 102. UFEU-a, među ostalim i na području Češke Republike u razdoblju od veljače 2013. do 27. lipnja 2017.
- 3 Donošenju odluke Komisije prethodile su sljedeće činjenice:
  - Komisija je 30. studenoga 2010. protiv tuženika pokrenula istragu o mogućem počinjenju povrede članka 102. UFEU-a,
  - Sdružení pro internetový rozvoj v České republice (Udruga za razvoj interneta u Češkoj Republici), čiji je tužitelj član, objavio je 27. svibnja 2014. priopćenje koje je sadržavalo izdvojeno mišljenje te udruge o obvezama koje je tuženik predložio u postupku pred Komisijom.
  - Komisija je 15. travnja 2015. izdala obavijest o preliminarno utvrđenim činjenicama u tom predmetu, a
  - 14. srpnja 2016. pokrenula je postupak zbog povrede članka 102. UFEU-a (osim tuženika i protiv tuženikova matičnog društva Alphabet Inc).
- 4 Tuženik tvrdi da su tužiteljevi zahtjevi zastarjeli jer je s obzirom na okolnosti navedene u prethodnoj točki mogao znati da trpi štetu i tko je uzrokuje⁵ puno prije donošenja odluke Komisije te da su subjektivni rokovi zastare za (djelomične) štete počeli teći postupno od veljače 2013., odnosno od početka pretrpljene štete, a najkasnije od 27. svibnja 2014., odnosno otkad je Udruga za razvoj interneta u Češkoj Republici objavila priopćenje.
- 5 Stoga je tužitelj mogao ranije podnijeti svoj zahtjev i, ako bi smatrao da tuženikovo protutržišno postupanje i dalje traje i da trpi sve veću štetu, postupno ga proširivati na (djelomične) štete koje mu nastaju.
- 6 Stoga tuženik smatra da je zahtjev zastario u pogledu razdoblja najmanje od veljače 2013. do 25. lipnja 2016.

⁴ U skladu s nacionalnim propisima i pravom Unije sud koji je uputio zahtjev vezan je tom odlukom u pogledu utvrđivanja osobe koja je odgovorna za protutržišno postupanje i toga da je došlo do takvog postupanja.

⁵ Nedvojbeno je da je društvo Google LLC operater internetske tražilice Google.

Sažeto obrazloženje prethodnih pitanja

- 7 **Prvo pitanje** – primjenjuje li se i u kojem opsegu Direktiva 2014/104 u ovom predmetu. Odgovor na to pitanje nije jednoznačan jer je sporno postupanje započelo prije stupanja na snagu Direktive 2014/104 (odnosno prije 25. prosinca 2014.), a prestalo tek nakon isteka roka za prenošenje Direktive 2014/104, odnosno nakon 27. prosinca 2016., pri čemu je prenošenje izvršeno tek 1. rujna 2017., kad je na snagu stupio Zakon o naknadi štete za povredu tržišnog natjecanja.
- 8 Stoga nije poznato primjenjuje li se članak 10. Direktive 2014/104 na: i. cjelokupnu štetu [nastalu] u razdoblju od veljače 2013. do 27. lipnja 2017. ili samo na ii. dio štete [nastale] u razdoblju od 26. prosinca 2014. do 27. lipnja 2017.) ili eventualno i na štetu [nastalu] nakon isteka roka za prenošenje Direktive 2014/104, odnosno na razdoblje od 28. prosinca 2016. do 27. lipnja 2017. Odlučujuće u tom pogledu može biti to je li navedeni članak odredba materijalnog ili postupovnog prava (vidjeti točke 10. i 11. u nastavku).
- 9 Ako ovaj predmet (barem djelomično) nije obuhvaćen vremenskim granicama primjene Direktive 2014/104, nacionalno pravo⁶ treba ocjenjivati samo s obzirom na članak 102. UFEU-a i načelo djelotvornosti.
- 10 **Drugo pitanje** – je li članak 10. Direktive 2014/104 odredba navedena u stavku 1. ili stavku 2. članka 22. Direktive 2014/104. Stavak 1. navedenog članka odnosi se na odredbe materijalnog prava i predstavlja zabranu njihove retroaktivne primjene, a članak 2. odnosi se na „druge” odredbe Direktive 2014/104, odnosno odredbe s područja postupovnog prava.
- 11 Stoga bi se na nacionalne odredbe donesene radi prenošenja članka 10. Direktive 2014/104, s obzirom na njihovu prirodu, primjenjivao jedan od navedenih sustava. Ako na članak 10. treba primijeniti sustav predviđen člankom 22. stavkom 2. Direktive 2014/104, od 1. rujna 2017. treba primijeniti odredbe kojima se predviđa petogodišnji rok zastare iz Zakona o naknadi štete za povredu tržišnog natjecanja⁷, koji se primjenjuje na zastaru koja je počela teći u skladu s dotadašnjim zakonskim odredbama i nije istekla prije tog datuma jer je tužba za naknadu štete u ovom predmetu podnesena 25. prosinca 2014. Međutim, ako se odredbe o zastari iz članka 10. Direktive 2014/104 smatraju odredbama materijalnog prava, to se uređenje ne može primijeniti.

⁶ Odredbe materijalnog prava Zakona o naknadi štete za povredu tržišnog natjecanja kojima je prenesena Direktiva 2014/104 u ovom se predmetu ne primjenjuju zbog zabrane retroaktivne primjene prava.

⁷ Članak 36. Zakona o naknadi štete za povredu tržišnog natjecanja sadržava uvjet utvrđen člankom 22. stavkom 2. Direktive 2014/104 i njime se određuje da se taj zakon primjenjuje samo na postupke za naknadu štete pokrenute nakon 25. prosinca 2014.

- 12 U češkoj pravnoj teoriji i sudskoj praksi načela zastare tradicionalno se smatraju „materijalnopравnima”. Prihvatanje prigovora zastare znači da oštećena strana ne može ostvariti pravo na naknadu štete sudskim putem iako to pravo još postoji kao takozvano „prirodno pravo”. Ako se pred sudom ne istakne prigovor zastare, sud ga ne ispituje po službenoj dužnosti i prihvaća zastarjeli zahtjev tužitelja. Sud koji je uputio zahtjev svjestan je da institut zastare ima i postupovna obilježja. Osim toga, u Direktivi 2014/104 riječ je o zastari „prava na podnošenje tužbe” za naknadu štete, što bi također moglo upućivati na to da je priroda tog instituta više postupovna.
- 13 Radi iscrpnosti obrazloženja, sud koji je uputio zahtjev navodi da je slično pitanje bilo predmet prethodnog pitanja upućenog Sudu u predmetu C-267/20 (Volvo i DAF Trucks).
- 14 **Treće pitanje** – odgovara li, kad je riječ o početku roka zastare, nacionalni pojam „znanje o šteti/o tome da prouzročena šteta” značenju sličnih pojmova u pravu Unije.
- 15 Nejvyšší soud ČR (Vrhovni sud, Češka Republika)⁸ smatra da je znanje o barem djelomičnoj šteti prouzročenoj postojećom ili trajnom povredom ključno za početak subjektivnog roka zastare. Oštećena strana ne mora imati znanje o cijelom razdoblju trajanja takve povrede ili ukupnom opsegu štete prouzročene takvom povredom. Sudska praksa sudova temelji se na pretpostavci da se šteta u takvim slučajevima može podijeliti i da se svaka „nova šteta” za koju se povećala prvotna šteta zbog trajanja/nastavljanja istog štetnog događaja može samostalno prijaviti sudu tako da se podnese nova tužba ili da se proširi dotadašnji tužbeni zahtjev. Subjektivni rok zastare od tri godine započinje zasebno za svaku od tih djelomičnih šteta.
- 16 U skladu s tim tumačenjem za potrebe ovog predmeta svaki put kad je tuženik na svojoj internetskoj stranici povoljnije postavio i prikazao [rezultate] općeg pretraživanja svojom uslugom za uspoređivanje cijena, tužitelj je mogao izgubiti dobit (djelomična šteta) te bi u odnosu na to počeo teći jedan od mnogih subjektivnih rokova sudske zastare zahtjeva za naknadu štete za tu djelomičnu štetu. Tako bi tužitelj stalno doznavao o „novom opsegu štete”. Osim toga, to bi dovelo do toga da zahtjevi za naknadu djelomične štete čiji je nastanak povezan s početkom povrede mogu zastarjeti prije prestanka povrede.
- 17 Sud je u presudi C-637/17⁹ istaknuo znanje oštećene strane o „ukupnom opsegu štete”, kao i mogućnost da oštećena strana zahtjeva „potpunu naknadu štete” prouzročene povredom. Međutim, iz te presude ne proizlazi jednoznačno odgovara li znanje o „opsegu štete” koje je istaknuo Sud znanju o „ukupnom

⁸ Presuda Nejvyššího soudu (Vrhovni sud) od 23. rujna 2015., broj predmeta 25 Cdo 2193/2014, CZ:NS:2015:25.CDO.2193.2014.1.

⁹ Presuda Suda od 28. ožujka 2019. u predmetu C-637/17 [Cogeco Communications], ECLI:EU:C:2019:263, t. 53 i 54.

opsegu štete” koja je posljedica cjelokupne trajne zloporabe vladajućeg položaja, ili je dostatno znanje o „djelomičnoj šteti” prouzročenoj u određenom trenutku u okviru te trajne povrede.

- 18 Čini se da odgovor na to pitanje ovisi o tome zahtijeva li pravo Unije ne samo kvalitativno znanje (odnosno znanje o određenoj vrsti i prirodi štete), nego i kvantitativno znanje (odnosno znanje o ukupnom opsegu štete koja se s vremenom povećava). Ako je to slučaj, rok zastare ne bi mogao započeti prije nego što oštećena strana dozna ukupan opseg štete.
- 19 Sud koji je uputio zahtjev smatra da tumačenje prema kojem se pravo na naknadu štete može podijeliti na desetke, stotine i više zasebnih zahtjeva ne odgovara prirodi zloporabe vladajućeg položaja u ovom predmetu. Djelomična povreda koja se temelji na spornom postupanju ne može sama po sebi predstavljati povredu članka 102. UFEU-a, odnosno ponašanje koje svojim opsegom, intenzitetom i načinom izvršenja dovodi (može dovesti) do „bitne” povrede tržišnog natjecanja ili ima protutržišni učinak koji predstavlja jedan od zahtjeva za ispunjenje uvjeta za zloporabu vladajućeg položaja¹⁰. Sud koji je uputio zahtjev smatra da u tom pogledu nije dovoljno da se proizvede bilo kakav (na primjer potpuno marginalan) učinak.
- 20 Sud koji je uputio zahtjev stoga smatra da oštećena strana, s obzirom na prirodu predmeta, nije mogla saznati točan opseg i vrstu štete u vezi s pojedinačnim „djelomičnim povredama”, a subjektivni rok zastare zahtjeva za naknadu štete (a u ovom slučaju ni objektivni rok zastare, koji ne može početi prije subjektivnog) nije mogao započeti prije prestanka povrede do koje je došlo u trenutku donošenja odluke Komisije.
- 21 S obzirom na prethodna razmatranja sud koji je uputio zahtjev dvoji u pogledu usklađenosti tumačenja nacionalnih sudova s člankom 10. stavkom 2. Direktive 2014/104, člankom 102. UFEU-a i načelom djelotvornosti.
- 22 **Četvrto pitanje** – protivi li se Direktivi 2014/104, a u slučaju da se Direktiva ne primjenjuje, članku 102. UFEU-a i načelu djelotvornosti primjena drugih aspekata pravila o zastari iz Građanskog zakonika.
- 23 Sud koji je uputio zahtjev poziva se, kao prvo, na prethodno navedenu presudu Suda C-637/17 i presudu Suda od 13. srpnja 2006. u spojenim predmetima C-295/04 do 298/04 Manfredi, EU:C:2006:461, koje su donesene u situaciji u kojoj se direktiva nije primjenjivala, a činjenično stanje, nacionalni propisi i povezana sudska praksa razlikovali su se od onih u ovom predmetu.

¹⁰ Vidjeti na primjer presudu od 13. veljače 1979. u predmetu 85/76 Hoffmann-La Roche/Komisija, EU:C:1979:36, t. 123., u predmetu C-23/14 Post Danmark A/S/Konkurrencerådet, EU:C:2015:651, t. 40., 46., 47., 72. i 73. ili presudu Suda (veliko vijeće) od 6. rujna 2017. u predmetu C-413/14 P Intel, EU:C:2017:632, t. 139. do 143.

- 24 U ovom predmetu Građanski zakonik povezuje početak subjektivnog roka od tri godine s tim da je oštećena strana znala ili mogla znati za osobu koja je prouzročila štetu i zaštetu (ne zahtijeva se znanje o točnom iznosu štete, slično kao ni potpuno znanje o osobi koja je prouzročila štetu)¹¹. Osim toga, iz prethodno navedene sudske prakse može se zaključiti da postoji uvjet da oštećena osoba zna za određeno postupanje ili pojedinačne povrede do kojih je došlo u okviru trajne povrede članka 102. UFEU-a i koje su dovele do nastanka dijela štete.
- 25 Za razliku od članka 10. Direktive 2014/104 i članka 9. Zakona o naknadi štete za povredu tržišnog natjecanja Građanski zakonik ne sadržava sljedeće elemente:
- uvjet da oštećena strana zna da je određeno postupanje protutržišne prirode¹²,
  - povezivanje početka subjektivnog roka zastare s prestankom protutržišnog ponašanja¹³,
  - zastoj ili prekid roka zastare tijekom postupka povodom protutržišnog postupanja koji se vodi pred nadležnim tijelom,
  - prestanak zastoja najranije godinu dana nakon što je odluka o povredi postala pravomoćna.
- 26 Stoga na tijek subjektivnog roka zastare u ovom predmetu nije utjecala činjenica da je Komisija u razdoblju od 30. studenoga 2010. do 27. lipnja 2017. protiv tuženika vodila postupak povodom moguće (još postojeće i dosad neprekinute) povrede članka 102. UFEU-a, koji je okončan donošenjem odluke tog tijela.
- 27 Sud koji je uputio zahtjev smatra da se činjenica da prethodno navedeni uvjeti iz Direktive 2014/104 nisu predviđeni nacionalnim pravom ne može ispraviti prihvaćanjem tumačenja koje je u skladu s pravom Unije. Stoga, ako sud koji je uputio zahtjev u ovom predmetu protumači Građanski zakonik u skladu s relevantnom nacionalnom sudskom praksom, zahtjev za naknadu štete za razdoblje od veljače 2013. do 25. lipnja 2017. (odnosno, osim dva dana povrede) najvjerojatnije bi zastario.

¹¹ Vidjeti također presudu Najvyššeg soudu (Vrhovni sud) od 28. svibnja 2020., broj predmeta 25 Cdo 1510/2019, CZ:NS:2020:25.CDO.1510.2019.1.

¹² Sud koji je uputio zahtjev u tom pogledu ističe da tijela za zaštitu tržišnog natjecanja često zaključuju da je određena praksa nezakonita tek nakon detaljne analize svih relevantnih činjenica.

¹³ Međutim, sud koji je uputio zahtjev smatra da nije jasno treba li prestankom povrede u smislu članka 10. stavka 2. Direktive 2014/104 smatrati posljednji trenutak „postojeće ili trajne povrede” (vidjeti presudu Suda od 24. ožujka 2011. u predmetu T-385/06 Aalberts Industries i dr./Komisija, EU:T:2011:114, t. 10., od 16. rujna 2013. u predmetu T-378/10 Masco i dr./Komisija, EU:T:2013:469, t. 119. i 120. (koje se odnose na povredu članka 101. UFEU-a)). Naime, konačan tekst Direktive 2014/104 ne sadržava izričiti uvjet „prestanka trajne ili ponavljajuće povrede”, koji je prethodni prijedlog direktive sadržavao.

- 28 Ako bi stoga sud koji je uputio zahtjev utvrdio da je prigovor zastare opravdan, odbio bi tužbu gotovo u cijelosti. U suprotnom bi sud koji je uputio zahtjev pokrenuo dugotrajno i skupo izvođenje dokaza u pogledu nastanka i iznosa pretrpljene štete.

RADNI DOKUMENT